

Nr 361

Av herr **Björkman m. fl.**, om undantagande från allmän varuskatt av böcker och musikalier.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition till fjolårets höstriksdag med förslag till förordning om allmän varuskatt (nr 162/1959) hemställdes i de likalydande motionerna I: 578 och II: 700 att riksdagen måtte besluta att från allmän omsättningsskatt undantaga tryckta skrifter. Såsom skäl för undantaget åberopades bl. a. att det icke kunde anses vara förenligt med tryckfrihetsförordningens anda att i beskattningsavseende behandla olika slag av skrifter olika. Denna synpunkt underkändes emellertid av riksdagen då den med vissa ändringar antog förslaget utan att från skatteplikt undantaga andra skrifter än »allmänna nyhetstidningar, så ock periodiskt utgivna medlemsblad, personaltidningar och liknande publikationer, dock endast i den mån dessa publikationer tillhandahållas utan särskild avgift». Frågan underställdes icke konstitutionsutskottets prövning.

Fastän riksdagen icke velat medgiva undantag från omsättningsskatt för hela det varuumråde som skyddas av tryckfrihetsförordningen, har riksdagen varit medveten om att den ovan citerade bestämmelsen fått en diskutabel utformning. Riksdagen har sålunda genom skrivelse (nr 329/1959) anhållit om utredning rörande de skattetekniska förutsättningarna för att från allmän varuskatt undantaga periodiska publikationer med ideellt syfte.

Yrkandena att även böcker skulle undantagas från skatteplikt diskuterades icke närmare av höstriksdagen, huvudsakligen beroende på att bevillningsutskottets granskning av propositionen resulterade i en hemställan att förslaget till förordning om allmän varuskatt skulle avslås. I utskottsreservation av herr Ericsson i Kinna m. fl. gjordes emellertid gällande att ett undantag för böcker skulle kunna medföra svårbemästrade gränsdragningsproblem samt därmed följande redovisnings- och kontrolltekniska svårigheter. Av *detta* skäl ville reservanterna icke tillstyrka yrkandena om skattefrihet för böcker.

Enligt vår mening bör man dock kunna finna en formulering, som blir enkel att handha utan att det skattefria området i alltför hög grad utvidgas. Man bör därvid även beakta det beslut om befrielse från allmän varuskatt, som Kungl. Maj:t meddelat med anledning av riksbibliotekariens framställning att till bibliotek och därmed jämförliga institutioner från utlandet inkommande bytestryck samt lån av böcker, handskrifter och mikrofilmer av litterära verk måtte fritagas från skatten. Inledes 10 § 1 mom. 7 i varuskatteförordningen med orden »Handskrifter, i bokform utgivna litterära och konstnärliga verk, musikalier (noter) samt fotografiska kopior av

nämnda verk» uppnår man önskad frihet utan att t. ex. veckopressen och enskilda företags reklamtryck omfattas av undantaget från omsättnings- skatt. Redovisnings- och kontrollproblemen skulle icke bli större än de som redan finnes exempelvis hos bokhandlare och pressbyråns försäljningsstäl- len vid saluförande av skattefria tidningar vid sidan av andra varor.

Någon tvekan om att det skulle vara en kulturstimulerande åtgärd att befria böcker från omsättningsskatt behöver man icke hysa.

Följande utdrag ur kungl. bibliotekets statistik över 1958 års bokutgiv- ning visar hur rikt differentierad den svenska utgivningen är:

	Böcker och broschyrer			Årsböcker o. d.
	Nya verk	Nya uppl.	Summa	
A. Bok- och biblioteksväsen.....	77 (2)	8	85 (2)	22
B. Allmänt och blandat.....	23 (2)	6	29 (2)	52 (5)
C. Religion.....	209 (9)	72 (4)	281 (13)	49 (5)
D. Filosofi och psykologi.....	41	16	57	—
E. Uppfostran och undervisning ...	114 (7)	13	127 (7)	34 (3)
F. Språkvetenskap.....	152 (1)	190 (11)	342 (12)	5 (1)
G. Litteraturhistoria.....	66 (3)	14 (1)	80 (4)	3 (1)
H. Skönlitteratur:				
svensk i original.....	385 (43)	150 (4)	535 (47)	13
utländsk i svensk översättning..	442 (9)	97	539 (9)	—
övrig.....	2	—	2	—
I. Konst, musik, teater och film...	135 (1)	7	142 (1)	4
J. Arkeologi.....	26	—	26	4 (1)
K. Historia.....	99 (3)	16 (5)	115 (8)	9
L. Biografi med genealogi.....	115 (20)	4	119 (20)	33 (3)
M. Etnografi och folklivsforskning..	15	2	17	3
N. Geografi.....	244 (8)	45 (2)	289 (10)	65 (1)
O. Samhälls- och rättsvetenskap ...	149 (11)	36	185 (11)	50 (6)
P. Teknik, industri och kommuni- kationer.....	303 (6)	47 (1)	350 (7)	51 (1)
Q. Ekonomi och näringsväsen.....	273 (17)	86 (1)	359 (18)	61 (2)
R. Gymnastik, sport, lek och spel ..	43	14	57	32 (2)
S. Krigsväsen.....	22	—	22	8
T. Matematik.....	38 (1)	45 (1)	83 (2)	—
U. Naturvetenskap.....	423 (8)	56 (1)	479 (9)	14 (2)
V. Medicin.....	203 (4)	33 (4)	236 (8)	10
X. Musikalier.....	2	2	4	—
u. Böcker för barn och ungdom:				
svensk skönlitteratur.....	202 (3)	45	247 (3)	5
utländsk skönlitteratur i svensk översättning.....	191 (1)	61	252 (1)	5
övriga.....	39	8	47	27
Summa	4 033 (159)	1 073 (35)	5 106 (194)	559 (33)

En avsevärd del av statens inkomster genom omsättningsskatten på bök- ker utjämnas genom att de allmänna bidragen till inköp av läroböcker och böcker till bibliotek samt till forskning och folkbildningsarbete i övrigt måste höjas åtminstone med skattens belopp, om undervisningsanstalter och bibliotek skall kunna bibehållas på nuvarande kulturella standard.

Vidare måste man såsom antyddes i motionerna I: 578 och II: 700, räkna med att en stor del av bokimporten kan undgå omsättningsskatt genom att

inköpen icke göres hos de svenska bokhandlarna utan direkt hos utländska säljare, varifrån böckerna sändes i försändelser som blir skattefria när beskattningsvärdet är lägre än kr. 25:—. Böcker importeras i allmänhet såsom korsband och portosättningen är sådan att det lönar sig att sända varje bok för sig, om man därigenom undviker skatt. För offentliga bibliotek, industribibliotek, forskningsanstalter och övriga storköpare av utländsk litteratur spelar redan en skatt av 4,2 % så stor roll att inköp i utlandet blir aktuella. Diretköpen i utlandet sker till de högsta av alla priser nämligen konsumentpriser, under det att den reguljära svenska bokhandeln vid sin förmedling av inköpen kunnat tillgodogöra sig betydande förmedlingsprovisioner. En sådan omläggning av den svenska litteraturimporten innebär icke bara förluster av utländsk valuta. Med en minskning i underlaget för den svenska bokhandeln kommer i procent räknat även kostnaderna för den kvarstående volymen att stiga. Den service, som bokhandlarna kunnat erbjuda genom sina kontakter med de utländska förlagen, blir därmed allt svårare att upprätthålla. Den minskade omsättningen i utlandsaffärerna medför också en nedgång i de inkomster stat och kommun hittills kunnat påräkna från dem som är verksamma inom bokhandeln.

Den av nuvarande chefen för ecklesiastikdepartementet ledda bokutredningen framhöll i sitt betänkande (SOU 1952: 23) att boken var det betydelsefullaste medlet för bildning, studier och litterär förströelse samt oundgänglig i det till en allmän demokratisering av bildningsmöjligheterna syftande kulturella upprustningsarbetet. Trots sin stora kulturella vikt torde värdet av den totala bokomsättningen knappast uppgå till en halv procent av den totala varuförsäljning för vilken varuskatt uttages. Statens förtjänst av den allmänna varuskatten på böcker blir därför relativt obetydlig redan innan nödvändiga avdrag verkställts för nyss angivna ökade allmänna bidrag och minskade skatteintäkter. Det måste vara felaktigt att huvudsakligen av perfektionistisk ambition hålla fast vid en skatt på litteratur, som motverkar de kulturella strävanden staten samtidigt stöder med stora anslag till forskning, skolväsende, bibliotek och bildningsarbete i övrigt.

Under dessa förhållanden, och med hänsyn till övriga i motionerna I: 578 och II: 700 anförda förhållanden hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att fr. o. m. den 1 juli 1960 utvidga undantaget från omsättningsskatt för de i förordningen om allmän varuskatt 10 § 1 mom. 7 angivna tryckta skrifterna till att gälla även för böcker jämte musikalier.

Stockholm i januari 1960

Folke Björkman

Leif Cassel

Gunnar Larsson

Gunnar Helén

i Luttra

Stellan Arvidson

Hernfrid Bark

Gunnar Heckscher